ei carnem vſqꝫ ad oſſa Qui cuꝫ cui
gilaret pre vehementia doloris ait
ſanctus Noli timere Nūc aūt vide
bis quanta poſſum apud deum et
eleuans manum cum ſigno crucis
ſtatim curauit eum

¶ De ſancto willibrordo episcopo traiectenſi.

In Britania quedā mulier
nomie oronia peperit filiū.
cui ſacro baptiſmatis fōte regene-
rator impoſuit a pr̄is noie wilgis
nomen willibrordus Parētes ꝗp
pe huiꝰ ſancti ambo iuſti et religioſi
fuerunt ſicut legit̄ de parentibꝰ ſan
cti Johānis baptiſte et ſancti nico
lai Mater vero in eius ꝯceptiōe vi-
dit lunā iā plenā os pueri intrantē
ꝓ eo ꝙ idē puer illuſtraturus eſſet
mundū ſua doctrina et ſanctitate.
Statim ergo ablactatū infantuluꝫ
tradidit eū pater ſuus Ripenſis ec
cleſie fratribus. religioſis ſtudijs et
ſacris litteris erudiendū vt fragili
or etas validioribꝰ moleſceret diſci
plinis vbi nihil videret niſi ſancta.
Quē diua mox gr̄a ab ineunte pue
ricia et ſenſu ꝓficere et moribꝰ pol-
lere quantū ad tales ꝯgruit ānos
ꝯceſſit ita vt nr̄is tp̄ibꝰ nouū ſamu
el naſci putares de quo dictum eſt.
Puer aūt ſamuel ꝓficiebat ⁊ place
bat tā deo q̄ꝫ hominibꝰ Ibiqꝫ in p̄
dicto monaſterio multis ꝓfuturus
puer clericatꝰ accepit tōſurā et pia
ꝓfeſſione monachuꝫ ſe eſſe fecit et
inter ceteros eiuſdē mōaſterij ado-
leſcentes nutritꝰ. nulli alacritate mi
nor nulli humilitatis officio ſecūdꝰ
nulli lectionis ſtudio inferior Sed

ſic quotidie bone indolis puer ꝓfi
ciebat vt teneros puericie annos
morum grauitate trāſcenderet Fa
ctuſqꝫ eſt grandeuus ſenſu qui cor
puſculo fuit modicꝰ et fragilis Igi
tur in ſacris eruditionibꝰ et in om̄i
ſobrietate et moꝝ honeſtate beatiſ
ſimꝰ adoleſcens vſqꝫ ad viceſimuꝫ
etatis ſue annū ꝓficiens. artioris
vite ardore ſuccenſus et ꝑegrinati
onis amore eſt inſtigatꝰ Et. qꝛ i hy
bernia ſcolaſticā eruditionē viguiſ
ſe audiuit. etiā quorūdaꝫ ſanctorū
viroꝝ fama narrante incitatꝰ eſt ⁊
precipue beatiſſimi pr̄is ⁊ epiſcopi
Egberti venerabilis viri ac ſacer-
dotis dei. quorū vterqꝫ ob celeſtis
patrie amorē. domo. patria. ꝯgna
tioneqꝫ relictis hyberniam ſeceſſit
Ibiqꝫ dulciſſimos ſupne ꝯtempla
tionis fructꝰ ſeculo nudꝰ. deo plenꝰ
ſolitariā quotidie hauriebat ꝯuer
ſationē Horū beatꝰ adoleſcens cu
piens emulari religionē cū ꝯueniē
tia ſui et fratrū in hyberniā veloci
curſu ꝯtendit patrūqꝫ p̄fatoruꝫ ſe
familiaritati ꝯiunxit q̄tinꝰ ceu pru-
dentiſſima apes ex eorū ꝓpinq̄tate
mellifluos pietatis carperet floēs
et in ſui pectoris alpheario. dulciſſi
mos virtutū fauos ꝯſtrue͛ꝫ Ibiqꝫ
duodeciꝫ annis inter eximios ſim͛
pie religionis et ſacre lectionis ma
giſtros futurꝰ multorū populoruꝫ
p̄dicator erudiebatur donec occur
reret in virū perfectū et in etatē ple
nitudinis xp̄i. Trigeſimo itaqꝫ et
tertio etatis ſue anno maior egre
gio viro fidei flāma creſcebat in pe
ctore ita vt parū ei videbat̄ ſibi ſoli

tantūmō i religionis ſanctitate ſu/
daſſe ſi nō ꝛ alijs q̃q3 in predicatio
nis veritate prodeſſet. Audiuit in
borealibus mundi ꝑtibus .meſſē
quidem multam eſſe. ſed operarios
paucos. Aſſumptis q3 ſecū vnde
cim fratribus. eo fidei feruore ar/
matis quo et ipſe nauē conſcendit
Quorum aliqui poſtea ob predica
tionis inſtantiam martirio corona
ti ſunt. alij vero epiſcopatus ordi/
nem. accipientes poſt ſancte predi
catōnis labores i pace quieuerūt.
Igitur vir dei cū ſocijs ſuis ſicut
prediximus nauigauit donec pro/
ſpero curſu ad hoſtia reni fluminis
vela depoſuit. Ibiq3 optata tellure
refocillati ſtatione mox ad caſtellū
traiectum quod in ipſa eiuſdem flu
minis ripa ſitum eſt peruenerūt. In
quo etiā poſt aliquot tempus deo
donante et verbo fidei creſcēte idē
ſanctus willebrordꝰ ſedem epiſco/
patus ſui habuit. Sed quia eadē
gens friſonum apud quos idē edi
ficatum eſt caſtellum cum rege ſuo
rabodo paganis adhuc ritibꝰ ſor
debat. viſum eſt viro dei frantiam
contendere. et ducem eorum adire
pippinum. virum ſtrennuum trium/
phis clarum. et moribus probum
Qui eum cum honore ſuſcipiens. ꝫ
nolens tanto doctore ſe vel ſuā ꝓ
uare gentem loca ei oportuna itra
t̃minos regni ſui preuidit quo po
tuiſſꝫ ydolatrie ſpinas extirpare ꝛ
puriſſima verbi dei ſemina per mū
di noualia abundantius ſpargere
vt impleret propheticū illud. No
uate vobis noualia et nolite ſerere
ſuper ſpinas. Cumq3 ſtudioſe vir
dei per loca ſingula diſcurrendo o
ptatum euangelizandi opus exer/
cuiſſet et ſemina vite ſupne gracie
rore irrigāte longe lateq3 in agris
multorum cordium ad eius p̄dica
tionem vberrime pullulaſſent con
gaudens predictus francorū dux
eius ſanctiſſime deuotioni pro ver
bi dei clariſſima multiplicatione et
maioris profectus occaſione pru/
denti cogitabat conſilio eundē ro
mam mittere. vt a domino apoſto
lico ſergio viro ſanctiſſimo tūc tem
poris in ſummi ſacerdotij honorē
ordinaretur quateꝰ apoſtolica be
nedictōne ꝛ iuſſione ſuſcepta maio
ri ab eo miſſus fiducia roboratꝰ in
opꝰ euāgelij reuerteret̃ iux̄ illd apo
ſtolicū. Q̄uo p̄dicabūt niſi mittāt̃
Qd cū viro dei ꝑſuadere tēptaret
renuit p̄mū nec ſe tāte auctoritatis
honore dignū eſſe referebat. Enu
meratis q3 aplice ſāctionis p̄cept̄l.
lōge ſe iferiorē huic virtutū catalo
go aſſerebat. Quē egregiꝰ mūdi p̄di
cator filiū ſuū Thimotheū erudiēs
oportē epm hr̄e cēſuit. dux v̄o reli
gioſe ſuaſit qd vir dei verecūde ne
gauit. Tandē oīm vnanimitate vi
ctus ꝛ ꝓ maiꝰ ē diſpēſatōe coactꝰ
ꝯſentit magl. volēs pluriorꝫ humilit̃
obedire ꝯſilio. q3 ſuā ꝑtinacit̃ defē
dē volūtatē. Et ſic cū honorificata
legatiōe ꝛ mūeribꝰ aplice auctorita
ti ꝯdignis romā vſq3 directꝰ ē. Sꝫ
die quarta priuſq3 illuc veniret be/
atiſſimus apoſtolicꝰ āgelica in ſom
nis reſponſione admonitus eſt vt
illum cum honore ſummo ſuſcipe/

ret. ⁊ quia multarum eſſet animaꝝ illuminator futurus. a deo q₃ elect⁹ et ad hoc veniſſet vt ſūmi ab eo ſacerdocij honorem ſuſciperet. nihil ei negandum eſſe quicquid peteret Qua apoſtolicus admonitione factus certus cum magno gaudio et ſummo eum ſuſcepit honore. Et vt in eo fidei agnouit feruorem. religionis deuotionem. ſapientie plenitudinem. die competenti populo aduenienti aduocatis venerabilibus ad ſocietatem miniſterij ſui ſacerdotibus publice in ecc̄a beatiſſimi Petri principis apoſtolorum cum magna dignitate. more apoſtolico eū ordinauit archiepiſcopum ac ordinato impoſuit nomen Clemens. veſtimentis q₃ ſuis ſacerdotalibus induit eū. et ſancto quaſi ſuperhumerali Aaron pallio dignitatis ⁊ indumēti confirmauit gloria. Et q̄dcunq₃ voluit vel petiuit aut i patrocinijs ſanctorum aut in rebus eccleſiaſticis cu₃ tota mentis alacritate tradidit illi. firmatu₃ q₃ benedictione donis ditatum cum ſalutaribus preceptis iteꝝ eū ad opus euangelij remiſit Accepta etia₃ apoſtolice auctoritatis benedictione cum maiori fiducia deuot⁹ verbi dei predicator ad prefatu₃ francorum ducē regreſſus eſt Qui eum cum ſumma honoris magnificentia receptū cū ſua poteſtate et miniſterio in opus euangelij direxit. maxime tamen in borealibus regni ſui partibus. quo ea tenus ob raritatem doctorū vł duriciam habitatorum fidei flāma minus relucebat. eo vir dei inſtantius illis i regionib⁹ ſemina vite ſparſit. quo plus neceſſarium antiqua₃ ignorantie fame₃ depellere perſpexit. Qualem diuina gratia adiuuāte illis i locis fructum fecerit teſtes ſunt vſq₃ hodie populi ꝑ ciuitates vicos ⁊ caſtella quos ad veritatis agnitionem et ad vnius omnipotētis dei cultum perduxit. Teſtes q̄₃ ſunt eccleſie quas per ſingula loca conſtruxit. teſtes ⁊ deo famulantiū congregatiōes quas aliquib⁹ adunauit in locis Tentauit quoq₃ idē vir dei vltra francorum regni fines celeſtis doctrine flumina deriuare. Nā tūc tp̄is regem friſonū Rabodū cū ſua gente paganū nō timuit adire et q̄cunq₃ prexit verbum dei cū oīni fiducia loquebat̄ Sz p̄fat⁹ friſonu₃ rex. virum dei humilitatis gr̄a benigne ſuſcipiens. null̄ tñ vite fomētis ſaxeum cor ei⁹ emollire potuit Et dū apud eū vir dei ſe fructificare nō poſſe agnouit ad ferociſſimos danorū populos iter euangeliſandi duertit Ibi tñ vt fert̄ regnabat Ongendus hō oīni fera crudelior et omni lapide durior. Qui tñ iubente deo veritatis p̄conē honorifice tractabat. Qui eū ob duratā morib⁹ vitā ⁊ idolatrie dedita₃ et nll'a₃ melioris vite ſpē h̄ntem nō offendit. Acceptis tunc vir dei triginta eiuſdē patrie pueris. ad electos a deo populos regni franconu₃ reuerti feſtinauit Sed in eo ipſo itinere catezizatos eoſde₃ pueros vite fonte abluit. ne aliquod propter pericula longiſſimi nauigij. vel ex inſidijs ferociſſimorum terre illius

habitatorum damnum pateretur
in ipſis volens antiqui hoſtis pre
uenire aſtutias et domini ſacramē
tis animas munire adq̃ſitas. In
de contigit vt ad pippinum ducez
francorū diuerteret. Qui in eius le
tatus aduentu . rogauit eum deſti
nato verbi dei operi inſiſtere eradi
catis qꝫ ydolatrie ſpinis verbum
dei īſtanter per loca ſingula ſerere
Quod etiam pi⁹ predicator haud
ſegniter implē ſatagebat circūiens
omnes terre illius regiones per vr
bes vicos et caſtella vbi prius euā
gelizabat. exhortans omnes qua
tenus bono animi ꝓpoſito in ve
re fidei ꝑmanerēt firmitate. Et dū
per dies ſingulos numer⁹ creſceret
fideliuz ⁊ maior credentium turba
ad verbi dei agnitionem cōflueret
ceperunt plurimi fidei feruore inci
tati p̄rimonia ſua viro dei offerre
Quib⁹ ille acceptis! mox eccleſias
in eis edificare iuſſit Statuitqꝫ per
eas ſingulas preſbiteros et verbi
dei cooperatores quatenus nou⁹
dei populus haberet quo ſe dieb⁹
feſtiuis congregaret. vel ſalutaret
et audiret admonitiones vel a qui
bus ſacri baptiſmatis munera acci
peret et chriſtiane religionis regu
las ediſceret . Et ita vir dei magis
magiſqꝫ de die in diē diuina donāte
gracia proficiebat . Contigit aūt
Pippinum ducem francorum obi
re et filium eius Karolū regno pa
tris potiri. qui multas gentes ſce
ptris adiecit francorum. Inter q̃s
etiam cum triumphi gloria friſiam
deuicto Rabodo patno ſuperad

didit imperio. in qua gente tunc ſā
ctus Willibrordus poſitus eſt pre
dicator ſedis qꝫ principalis in tra
iecto caſtello delegat⁹ eſt . Qui ma
iori euangelizandi verbum dei oc
caſione ac feruentioris animi arre
pto feruore nuper gladio adquiſi
tam gentez ſacro baptiſmate ablu
ere conat⁹ eſt Nec q̃cq̃ꝫ ī ea vetuſti
erroris ac tenebras ignorantie la
tuiſſe ſinebat. ſꝫ totā euāgelica luce
ſine vlla dilatione ꝑfundebat. Ita
vt ī eo populo ſubito ꝓpheticū illō
impleretur teſtimonium . Et erit
in loco vbi dicetur eis non popul⁹
meus vos. dicetur eis vos filij dei
viuentis Pluria quoqꝫ diuina vir
tus ꝑ ſuum ſeruum fecit miracula.
Licz omni miraculoꝝ operatione ⁊
ſignoꝝ oſtenſione miniſteriū euāgeli
ce predicationis preferenduz ſit ta
men que geſta narrantur ad glori
am donantis dei nō tacēda eſſe cē
ſeo ſꝫ magis ſtilo alliganda ne pe/
reant poſteris ſeculis q̄ priſcis tpi/
bus acta eſſe noſcunt Eſt in treue
ris ciuitate monaſterium puellarū
quod tꝑibus beati Willibrordi epi
ſcopi peſtis acerrima inuaſit. Cui⁹
acerbitate multe ex ancillis dei mo/
riebantur. quedaz longe infirmita
tis dolore iacebāt in lectulo cetere
vero nimio terrore turbate ſunt q̃i
p̄ntez mortem metuētes Et prope
eſt p̄dicte ciuitati ſancti viri mona
ſteriū qđ appellat Echternacū in q̊
vſqꝫ hodie ſanct⁹ ille requieſcit cor
pore ⁊ ei⁹ poſteri ex traditiōe legi/
tima patris ⁊ pijſſimorū pietate re
gū tenere noſcūtur anñdicti ꝯo mo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

naſterij puelle audiētes ſanctū viꝝ
venire illuc. ſtatim miſerunt legatio
nem. poſtulātes cū non tarde veni/
re. Qui beati principis apłoꝝ Pe
tri mitiſſimo doct⁹ exemplo de Iop
pe ob viduarū chriſti petitionē ve/
nientis Liddam vt ſanctam ſuſcita
ret Tabitaz. ſic feſtinus. audito an
cillarum chriſti deſiderio nō piguit
venire ad illas. Et mox in eodē mo
naſterio miſſis ꝓ infirmis celebra/
tis aquaz benedixit. qua dom⁹ illa
rum aſpergi iuſſit et egrotantibus
eam potandam tranſmiſit. Et cito
diuina donāte miſericordia conua
luere. nec vlla deinceps in eo mona
ſterio predicta peſte moriebatur
Contigit cuidam patrifamilias et
domui ſue dira demōiace illuſionis
tentatio. ita vt aperte malignus in
eius domo ſpirit⁹ exhorrere et ma
leficijs habitare agnoſceret. Nam
ſubito cibos vel veſtimēta vel alia
domui neceſſaria rapere ſolebat et
in ignem mittere. imo paruuluz int
amplexus parentum pauſantem il
lis dormientibus tulit. et in ignem
proiecit. Vagitu vero infantis pa
rentes ſuſcitati. vix paruuluz de in
cendio eruerunt. et mlta atrocia ea
dem familia a nefando ſpiritu per/
peſſa eſt. nec a quoquam preſbyte/
roꝝ depelli potuit donec vir ſanct⁹
Willibrord⁹ a patrefamilias roga
tus. aquam illis direxit benedictaz
precipiens oēm dom⁹ illi⁹ ſupellecti
lem foris ferri et aſpergi. preuidēs
in ſpiritu domū flammis ꝯſumēdā
eſſe. Quib⁹ ita geſtis vacuā domū
a loco lectuli ignis inuaſit totamqꝫ

cōſumpſit. Altera ꝟo in eo loco cū
ſanctificatiōe aque bn̄dicte edifica
ta domo nihil exinde ꝑſtine tentati
onis paſſi ſunt in ea ⁊ cū omni tran
q̄llitate ⁊ q̄ete degentes ⁊ dn̄o gra
tias agētes q̄ illos ꝑ ſeruū ſuuz re
dimere dignat⁹ eſt. Idem quoqꝫ
vir deo amabilis q̄dā ꝓphetico di
xit ſpiritu. que poſt reꝝ euentus ve
ra ꝓbabat. Baptiſauit etiā Pi
pinuz fortiſſimi francoꝝ ducis Ka
roli patrez. hui⁹ nobiliſſimi Karoli
qui mō cū triumphis maximis ⁊ o
mni dignitate gl'oſiſſime frācoꝝ re
git imperiū. De q̄ Pippino p̄re ei⁹
idē ſanct⁹ vir ꝓſaga voce tale corā
diſcipul' ſuis ꝓdixit vaticiniū. Scito
te ꝙ iſte infans ſublimis erit valde ⁊
gl'oſus. oīm ꝑcedentiū francoꝝ du
cib⁹ maior. Hui⁹ itaqꝫ vaticinij veri
tas. nr̄is ꝓbata ē tp̄ib⁹. Nec op⁹ ē
teſtimonijs aſſeq̄ qđ toti⁹ regni ag
noſcit auctoritas. Scit nanqꝫ oīnis
ꝑpl's qb⁹ nobiliſſim⁹ victor celebra
tur triumphis. vł q̄ntū t̄minos nr̄i
dilatauit imperij. vł q̄ꝫ deuote chri
ſtianā in regno ſuo ꝓpagauit religi
onez. vel q̄s labores ꝓ defenſione
ſc̄e dei eccl̄e apud extraneas exercu
it gētes q̄ oia meli⁹ ocul' ꝓbari q̄ꝫ
verbis exemplificari queūt. Fuit ei
iſte vir ſanctus oīni dignitate pre/
clarus. ſtatura decens. vultu hono
rabilis. facie venuſtus. corde letus
conſilio ſapiens. ore iocundus. mo
ribus ꝯpoſitus. et in oīni dei opere
ſtrennuus. Cui⁹ ꝟo patientie fuerit
ex ante dictis eius geſtis oſtendit.
vel quantam habuerit induſtriam
euangelium chriſti predicare. Vel

qualiter illū in ope p̄dicandi diui/
na adiuuerit gratia nō neceſſe ē no
ſtro ꝓſequi ſtilo qđ toci⁹ ppli teſti
monio ꝯ pbatur Ei⁹ ꝟo ſecreta cō
uerſatō i vigilijs ꝛ orōnib⁹. i ieiuni
is ꝛ pſalmodijs.i vite ſc̄itate ꝛ ſig
noꝝ oſtēſiōe intelligi dat̄ Caritatez
ſcȝ.aſſidu⁹ labor ondit quē q̄tidie
ꝓ xp̄i noīe ſuſtinuit Iſte ꝟo vir ſan
ctus oībus dieb⁹ vite ſue i dino ꝑ
ope. deo amabil̄ ꝛ oi ppl̄o placabi
lis tpib⁹ Karoli āti q̄ fortiſſimi qȝ
frācoꝝ ducis ſenex ꝛ plen⁹ oi ope
pfectione dieꝝ ad p̄res ſuos appo
ſit⁹ eſt.multiplicē laboris ſui fructū
acceptur⁹a deo ſeculū h⁹ relinquēs
vt celū poſſidēt criſtū ſine fine i eter
na gl̄a viſur⁹ in cui⁹ dilcone q̄ndiu
nobiſcū vixerat.laborare non ceſſa
bat Die ſexto nouēbrl.mēſis.i.octa
uo idus ex hac pegrinatōe ad ppe
tuā migrauit patriā ꝛ ſepult⁹ eſt in
mōſterio Echt̄naco qđ ipe deo cō
ſtruxerat Ibi qȝ vſqȝ hodie diuina
opante mīa ſigna et ſanitates ad
ſc̄i dei ſacerdotis reliq̄as fieri non
ceſſant

De.ſ.Cuniberto

BEat⁹ Kunibert⁹ de lūiari/
bus ill̄ maris erat.qđ ſup̄
candelabrū poſitū p totuz
mundū circūferebat ignē. quē ipſa
veritas in t̄rā mittē venerat ꝛ vo
luit vehemēter accēdi. Pater eius
Crall⁹ noie clar⁹ ꝓuincie moſellen
ſis indigena. ip̄m puerū elegātē et
ꝟtutib⁹ aptū dagoberto frācoꝝ re
gi nutriedū ſil̄ ꝛ ꝓuchēdū ꝯmēda
uit Qui q̄dem puer nō tm̄ ab illici/
tis vexetiā m̄ltotiēs a licitis vitaz
duxit imitat⁹ m̄ne pietatis ingeni
um qđ ab ip̄is cunabul̄ ſil̄ cū infan
tie lacte ſedulo potare cōſueuerat.
Hec ei dei famula noīe Regina ſic
maritali deſeruiebat arbitrio vt ſe
cū corde fideliſſimo ſe totaz chriſti
māciparet impio ꝛ fixum in amore
dei aīm ſup̄nis ꝯſiderijs adherere
fecit Edocta itaqȝ p ſp̄m ſ̄cm eq̄ iu/
ſtitie librāmie ſua cuiqȝ dedit .mun
do nc̄ariam diſpenſationē.deo cor
dis deuotionē Filiū tn̄ ſuū magis
deputabat r̄ligiōis officio q̄z regl.
obſeq̄o Puer āt deo dedit⁹ i rega
li palacio ſcole ꝟtutū inuigilabat.
deū timebat.regez honorificabat.
Erat nāqȝ māſuet⁹ et patiēs ꝛ i o/
mni honeſtate docil̄ Mgr̄a q̄dez B
int⁹ egit gr̄a vt foris in edocendo
ad impoſita miſteria puero non la/
borabat p̄ceptoris inſtātia. nanqȝ
n̄ ꝯtēt⁹ regi q̄i p̄cellēti deſeruire.ve
rū etiā ſeruoꝝ calciamēta detrahē
ſolebat atqȝ mūdare. Cū g⁹ ab pri
mo exercicij gradu vellȝ illuz dn̄s
ad altiora ꝟtutū incrementa ꝯſcen
dē reuelare dignat⁹ē regi q̄nti apđ
ip̄z meriti.pueril̄ illa ſimplicitas ha
beret Quadā deniqȝ nocte dū idē
rex puigil in lecto q̄ſcēt vidit ſ̄bito
locū illuz vbi ſ̄cs puer ſoporis gr̄a
mēbra feſſa ꝯpoſuit magnifico lūie
ſplēdē et eodez ſigno futura pueri
facta cepit notare ſic Saulū ꝯtigit
đ celo vocari Mane itaqȝ facto rex
de viſione ſolicit⁹reqſiuit q̄s i eodē
loco vbi ſplēdorē deſup viderat ra
diantē p noctis ſilentiū q̄euiſſȝ. In
tellexit eni q tl̄e p̄ſagiū magnū ali/
q̄d p̄tēdiſſet Cui cū appitores ſug
gerēnt Kunibertū puerū ibi dormi
uiſſe qđ et p̄us diligētē attēdentis
induſtriā nō latebat. Apprehēſū g⁹